

+ PARATGES CASTELLÓ

**EL CLOT DE
LA MARE DE DÉU
BORRIANA**

Guardians del tresor

El mapa del tresor.....

Aquest paratge s'ubica a la zona del Grau de Borriana, per tant, per a arribar a ell hauràs d'eixir de la localitat pel camí del Grao, carretera CV-1860, cap a la costa i una vegada arribat allí, girar a l'esquerra. Pots aparcar per la contornada, per exemple en el carrer de la Farola.

Has arribat a un Espai Protegit. Sigues protagonista de la seua conservació

Descobrir una xicoteta meravella.....

El Clot de la Mare de Déu és el tram final i la desembocadura del **riu Anna** o riu sec. Alimentat per surgències i restes de reg que arriben a través de les séquies, és un xicotet refugi per a la ment i un parc d'atraccions per als sentits.

Segurament, abans de fixar-te en la meravella natural, hauràs vist, tot just arribar, l'antiga torre sentinella del segle XVI, de 10 metres d'alt. Encara que parega de pel·lícula, es va construir per a detectar pirates i corsaris.

La làmina d'aigua es veu rodejada a un costat i a l'altre per una vegetació de ribera molt mo-

dificada per l'èsser humà on regnen els **lledoners** i els **oms** acompanyats per **salzes** i **xops** però també per les **canyes**, que no deixen de ser al·lòctones i invasives.

Encara que, sens dubte, el més característic del paratge, si parlem de naturalesa, és la gran quantitat d'aus que podràs trobar. Podràs veure **ànecs collverds**, **cabussonets** o **fotges** banyant-se, **cormorans** prenent el sol sobre les branques més altes, amb les seues ales desplegadas, infinitat de pardalets amagats en les copes dels arbres o el **blauet** fent alguna de les seues ràpides passades amb el seu vol rasant i fugaç.

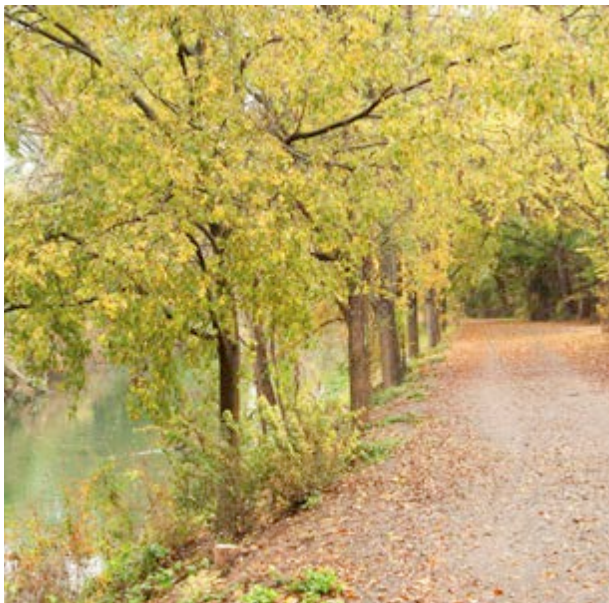

El blauet és indicador de la bona qualitat de l'aigua

Gaudir del natural.....

En aquest paratge trobaràs una **senda blava** molt marcada, ampla, plana i còmoda, esguitada de bancs per a un plàcid descans. El camí transcorre pels costats del llit, a l'ombra de la seua vegetació, a escassos dos metres de l'aigua. Un pont, al costat de la mar, et permet creuar d'un costat a un altre, completant així els tres quilòmetres d'aquest passeig.

Si comences el teu caminar a la vora dreta, prop de la torre sentinella, trobaràs panells que aniran donant-te més informació sobre la història del paratge i els seus habitants silvestres. També trobaràs una fita on veuràs

Senda a l'ombra dels oms

Ruta de les ermites, mostra del patrimoni cultural

que et trobes en el quilòmetre 14 de la **ruta de les ermites**, que uneix els diferents temples de Borriana. Molt prop d'allí trobaràs el perquè d'aquesta senyalització, donat que el paratge té una d'aquestes ermites, la de **la Misericòrdia**.

Aprofita el recorregut per a fer fotografies, per a caminar o córrer, per a anar en bici, observar les aus o per a fer un **passeig amb barca durant l'estiu**. I, si pots, prova a buscar el silenci, però només l'humà, perquè així escoltaràs les distintes veus del paratge, una autèntica Torre de Babel de piulars, gralls i cants. I tot això, just al costat de la civilització. Increïble.

Això era que.....

El passat del Clot de la Mare de Déu està ple d'històries interessants. Sabies que s'anomena així perquè uns pastors van sentir un **tocar de campanes** que els va portar fins al Clot i allí van trobar una imatge de la Mare de Déu dins d'una campana? Aquesta imatge es troba ara en la veïna ermita de la Misericòrdia que va ser beneïda en 1740. Abans d'aquest succés s'anomenava l'Estany de la Vila.

Però uns dos segles abans d'aquest esdeveniment, el paratge atreïa barcos en busca de la preada aigua dolça. Alguns d'aquests barcos, corsaris i pirates, aprofitaven per a saquejar les poblacions de la rodalia, per això es va construir la **Torre de la Mar**, amb una guarnició de 4 homes, dos sentinelles i dos a cavall per a alertar els pobletans i que pogueren tancar les muralles i protegir-se a temps.

La Torre de la Mar conserva la dignitat d'aquella missió. Pots observar les seues peculiars **finestres saeteres**, obertes cap al sol amb un gran pendent, per a protegir-la dels assaltants més pròxims. Molts són els veïns que han jugat en ella a recrear batalles contra els enemics vinguts de la mar.

En el paratge es pescava **anguila, barb, llobarro** o **llisa**. Les seues aigües eren tan netes

que inclús la gent bevia d'ell. A més, el llit antic era prou més ample i el tio Pepe Petit era el barquer encarregat de creuar la gent d'una vora a una altra, a falta de ponts.

El sentinella en la Torre de la Mar

Sabors: terra i tradició.....

Borriana dedicava els seus esforços als cultius de secà fins a la introducció dels **citrics** durant el segle XIX. A pesar de no tindre un port que facilitara l'embarcament, es va convertir en un dels principals exportadors de taronges. Unes **barcasses** anomenades mules, arrossegades per bous i homes, portaven el preat fruit dels camps des de la platja als barcos que després posarien rumb a França o el Regne Unit.

Finalitzada la campanya citrícola, la gent tornava als treballs tradicionals, com la **pesca**. De la mar i del Clot de la Mare de Déu, els borrianencs aconseguien els ingredients principals per a omplir la seua taula **d'arròs a banda**, de **paella**, de **suquet de peix**...

Aquesta varietat de productes autòctons, hortà i mar, ha creat una gastronomia pròpia, intensa i especial, que la localitat potencia amb les **Jornades Gastronòmiques de la Taronja**, la **Ruta de la Tapa** i les **Jornades Gastronòmiques del Polp i de la Sèpia de Borriana**.

No dubtes a acostar-te als restaurants de la localitat per a completar aquesta visita sensorial. I no t'oblides de passar per un forn tradicional per a provar la part dolça, com els **rotllets de sant Blai** o les **virutes de sant Josep**.

Els grans sabors de Borriana

Més enllà del paratge.....

Basilica menor de El Salvador

El passeig pels tres quilòmetres que rodegen el paratge, les fotografies, els ensomnis junt amb la torre o l'escolta atenta dels ocells segur que et deixaran amb ganes de més. Per sort, Borriana amaga molts més tresors.

En el centre de la localitat trobaràs el **Museu Arqueològic**, situat en l'antic **Convent de la Mercé**, reconvertit en centre cultural, amb peces trobades en excavacions arqueològiques de tota la comarca. Molt prop d'allí pots visitar la **basílica menor de El Salvador**, del segle XIII, on apreciaràs la mescla de l'estil romànic amb un gòtic primitiu, fruit de les primeres dècades de la reconquesta. I també pots perdre't entre els seus carrers per a admirar **l'arquitectura modernista** d'algunes residències, fruit de la prosperitat que va portar el cultiu de la taronja.

Tampoc pots anar-te'n de Borriana sense conèixer la **desembocadura del riu Millars**, declarada Paisatge Protegit, entre altres reconeixements, per la seua importància ambiental.

I no oblidés que tens la **mar** just al costat del paratge, plena de gavines rialleres, esperant que gaudesques d'ella siga quina siga l'estació en què visites les seues **platges**.

Saps ja quin és el gran tresor del Clot de la Mare de Déu?

AGRAÏMENTS

A Domingo Simarro per compartir els seus records d'una vida junt al Clot

A Vicente Claramonte Ráfels per descobrir-nos les millors receptes

A Roberto Roselló Gimeno per compartir els seus estudis botànics sobre el paratge

I, per si vols saber més sobre Borriana

Ajuntament: 964 510 062

Oficina de turisme: 964 570 753

www.turisme.burriana.es

www.turismodecastellon.com

